

A harmadik eset a Rudnay eset. Az illető magas-rangú köztisztviselő, akinek Cseh-Szlovákiában volt birtoka. Ezt olyan módon mentette meg, hogy azt elcserélte egy takarékpénztár 109 holdas budakalászi birtokával. Az OFB meghagyott a tulajdonosnak 25 holdat, a többi igénybevette, úgy, hogy a falu népe kapott 8 holdat, 71 holdat pedig egy főispánnak ítélte meg. Kérdem, milyen szociális politika az, amely mellett lehetséges, hogy a főispán a juttatott föld katasztrális holdjéért 254 pengőt fizetett, amíg a kisigénylőknek juttatott föld katasztrális holdjának árát 540 pengőben állapította meg az OFB, pedig a kisigénylők földjének alacsonyabb a kataszteri tiszta jövedelme. Hogy pedig ez a 254 pengős ár, amit a főispán fizetett milyen nevetséges, kitűnik abból, hogyha az ármegállapítás nem történt volna meg, ha tehát a javaslat már életbelépett volna a mostani javaslatban megállapított kulcs szerint, a főispánnak katasztrális holdanként közel 900 pengő; kellene fizetnie, amiből a tulajdonos 600 pengőt készpénzben, 300-at pedig 4%-os amortizációja papírban kapna. Ehelyett, mint említettem, a főispán mindössze 254 pengőt fizetett holdanként, felét annak, amit a kisigénylők az alacsonyabb kataszteri tisztajövedelmű földért. A földreformnak tehát ez az a sokat hangoztatott jó oldala.

Özvegy Grósz Mórné kápolnásnyéki lakosnak négy gyermeke van, akik közül kettő fiú. Fiai közül Győző nevezetű, aki a háborút megelőzőleg szolgálta le önkéntes évét, a mozgósításkor 1914. július 27-én, mint tartalékos zászlós a 6. honvéd gyalogezredhez vonult be. 1914. augusztus 20-án a szerb harcokra vonult. Ugyanezen év november 21-én bokalövés folytán mint sebesült kórházba került és mint rokkant, aki csak helyi szolgálatra alkalmasnak minősítették, később Szabadkára a pótzászlóaljhoz vonult be, ott mint önálló alosztályparancsnok a gyűjtőszázad élén működött, 1916. június 10-én mint századparancsnok, a 6. népfelkelő gyalogezreddel az orosz frontra került és ott az első vonalban 13 hónapot töltött. 1917. szeptember vége felől újból a pótzászlóaljhoz küldték, ahonnan fényező tanfolyamra ment és 1918. év február havában az olasz frontra került s a 64. fényezőszázad parancsnokaként. 1918. július 16-ig teljesített szolgálatot a fronton, ahonnan ezután a honvéd fényezőtanfolyamhoz kiképzőnek vezényeltetett ki. Tehát ott a fényezőnél, a legveszedelmesebb helyen, jó volt. Itt érte azután a front összeomlása és 1918. november 14-én mint tartalékos főhadnagy szerelt le.

Az özvegynek Lajos nevű fia önként vonult be 1915. június havában a 69. gyalogezredhez és kiképzése után az orosz frontra került, ahol 1916. év második felétől kezdve egyfolytában egy év és két hónapig az első vonalban teljesített szolgálatot. Egy alkalommal, az egyik támadáskor, ellenséges lövedékek által egy nap háromszor is eltemetették s csupán emberei jóvoltából menekült meg, de olymértű gránátnyomást kapott, hogy a pótzászlóaljhoz vonultatták be, ahol azután felgyógyulása után tovább szolgált.

Az özvegy egyik leányának férje megszerezte az összes legénységi kitüntéseket, tehát szintén az első vonalban hőiesen viselkedett. Ez az özvegy-asszony vett 129 hold földet, amelynek árát atyjától örökölt ingatlan vagyonának eladási árából fizette ki. Ezt a 129 holdat teljesen kisajátította az OFB és részben a vitézi széknek juttatta a területet, mert igénylő nem volt rá. De volt annak az özvegyasszonynak egy falubeli háza és kertje is, amelyet egy másik békebeli belsőségnek eladásáért árából vett meg. Ennek a kertnek legértékesebb részét vagyoni előny megszerzése címén, az OFB minden ellenérték nélkül visszavonta az eladónak, azon a címen, hogy az eladó a ház eladása alkalmával kényszerhelyzetben volt, mert kertészenek hadiszolgálatra kellett bevonulnia. (Zaj és derűtség a jobboldalon.) Kérdem, szabad-e megengedni, hogy a vitézi szék intézménye ellen hangulatot keltsenek, a háboruban vitézül verekedett polgárok földjének odajuttatásával. Hogy történhetett meg ez, amikor az első földbirtokreform törvény 1. §-ának egyik legelső intézkedése az, amely a „becsülettel szolgált katonáknak földhöz juttatását” mondja ki.

Végre következik az utolsó példa. Itt egy kis türelmet kérem a Felsőháznak, mert ez kissé hosszabb lesz, épen azért, hogy az egész kérdés megismerhető legyen. (Halljuk! Halljuk!)

Ifj. Schmidt Károly 52 éves nő, katolikus vallású cukrász, akinek édesatyja, idősb Schmidt Károly 1867-ben a koronázás alkalmával ide lett hiva Budapestre a Kugler cukrász céghez, mint a badeni nagyherceg udvari cukrásza segédkezett a koronázási ünnepség alkalmával a cégnek.

Atyja itt Budapesten telepedett le és a Baross-tér 13. szám alatt cukrászüzletet nyitott. Ebben az üzletben atyja mellett dolgozott ifj. Schmidt Károly. Idősb Schmidt Károly, aki letelepedése után a magyar állampolgárságot megszerezte, 1924-ben elhalt. Ifj. Schmidt Károly 1900-ban kiment Amerikába, ahol is Chikágóban és Pittsburgban a legelőkelőbb cukrászüzletekben dol-

gozott és 1906-ban 12,000 dollárnyi megtakarított pénzzel visszajött Budapestre. Így csalogatjuk mi vissza Magyarországra a kivándorlottakat. (Halljuk! Halljuk!) 1907-ben megnősült és feleségével 12,000 K hozományt kapott. A megtakarított 12,000 dollárt és a 12,000 K-nyi hozományt részben az üzletbe fektette, részben pedig betétként helyezte el.

1914-ben a mozgósításkor ifj. Schmidt Károly bevonult az 1. honvédgyalogezredhez, ahonnan 1915 elején az orosz frontra került és ott frontszolgálatot teljesített 1918-ig, három esztendőig. Ifj. Schmidt Károly 1918-ban hazakerülve, megtakarított vagyonából megvett a Rákosligeti Sportklub Részvénytársaságtól Rákosliget belterületén, a közép-közpartján egy egyemeletes kastélyszerű házat a hozzátartozó 2488 négyszögölnyi gyümölcsösökkel; ez nem is egészen két katasztrális hold. Ezenkívül Tököl községben is van egy házas telke, amelyet atyja 1908-ban, tehát még a háboru előtt vett meg és amely atyjáról szállott reá. A rákosligeti emeletes házat 160,000 K-ért vette meg 1918 június havában, amely akkor az OFB megállapítása szerint mintegy 80,000 aranykorona értéket tett ki. Erre a házra az Esztergomvidéki Takarékpénztártól 150 millió koronányi kölcsönt vett fel 1925. évben. Az 1926. évi február hó 24-én meghozott 45.477/1925. OFB számú ítélettel az OFB az emeletes rákosligeti házat a hozzátartozó kerttel együtt megváltotta Rákosliget községnek játszótérhez való juttatása céljából azzal az indoklással, hogy a közoktatási célokat szolgáló intézmény létesítése a földbirtokreform-törvény 1. §-ának 3. bekezdése szerint földbirtokpolitikai célnak tekinthető; mivel abban a házában 1920-tól 1925-ig mozgóképszínház volt, ennél fogva a ház lakóháznak nem tekinthető és így a törvény értelmében az OFB ítélete szerint erre megváltásnak volt helye. A kiadott boltok után, tehát a helyiségek után és a lakók után itéli meg az OFB, hogy épület egyáltalában lakóháznak tekinthető-e a törvény értelmében vagy nem.

Ez a határozat ifj. Schmidt Károlynak soha kikézből nem lett és erről csak véletlenül szerzett tudomást Rákosliget községben. Felülvizsgálati kérelmet nyújtott be ifj. Schmidt Károly az OFB elnöki tanácsához. Az elnöki tanács ez ítéletet felülvizsgálat alá vetette, és jóváhagyta az elsőfokú határozatot, de már más indoklással. Kimondotta ugyanis azt, hogy, mivel mezőgazdasági területről és annak tartozékáról van szó, — most egyszerre a mozi mezőgazdasági terület lett (Derűtség.) — az elnöki tanácsnak ez az indoklása valószínűleg azon alapszik, hogy az emeletes kastélyhoz és annak gyümölcsös kertjéhez mintegy 100 négyszögöl olyan terület is tartozott, amelyre a házmaster 20 sor kukoricát ültetett be. Így lett az emeletes ház egy mezőgazdasági terület tartozékának minősítve. (Derűtség.) Az ingatlan értékének bírói megállapítása során igazolta Schmidt Károly azt, hogy a szóbanforgó házért és a hozzátartozó kertért, amelyet ő békebeli megtakarított pénzéből 80,000 aranykoronáért vett meg, egy dobozgyár 120,000 pengőt, egy szanatorium 128,000 pengőt kínált fel neki. Ezeket az ajánlatokat az OFB az értékmegállapításnál teljesen figyelmen kívül hagyta és ezzel szemben az elsőfokú bíró mintegy 58,000 pengőt állapított meg az ingatlanért, amely összeget azonban az OFB leszállított 40,000 pengőre, de úgy, hogy a 40,000 pengőből 8000 pengő az OFB alapot illeti meg. (Mozgás és derűtség a jobboldalon.)

Ez az egész földreform csak arra való, hogy az alapot növelje, amely alapnak kezeléséről a közvéleménynek fogalma sincs. (Ugy van! Ugy van!) Így tehát Schmidt Károlynak azért a házáért, amelyet ő 80,000 aranykoronáért vett meg, csak 32,000 pengő jár és ez is öt év alatt egyenlő részletekben 5%-os kamattal. Ez a megváltási eljárás Schmidt Károlyt teljesen tönkretette, mert időközben az Esztergomvidéki Takarékpénztár az őt megillető 12,000 pengő követelését peresítette és a tököli házat árverés alá is vonta. Az árverés 1928. május 30-ára volt kitűzve, azonban az intézet ez alkalommal utoljára elhalasztotta az árverést. A megváltási ár egyötöd részét, amely 1927. július 1-én volt esedékes, csak 1928. április 26-án egyenlítette ki a község, de nem ifj. Schmidt Károly kezéhez, hanem tekintettel arra, hogy az ingatlan terhelve van, az összeget bírói letétbe helyezte. Természetes, hogy az Esztergomvidéki Takarékpénztár követelésének perlésével óriási költségek merültek fel, amelyeket Schmidt Károlynak kell viselnie. Mire az első részlet kiutalás alá kerül, annak jelentékeny részét a felmerült perköltségek fogják felemészteni.

A 80,000 aranykoronás vagyon az OFB jóvoltából eluszott. Üzlete ma már Schmidt Károlynak nincs. Élt egy darabig abból, hogy zongoráját, képeit, felesége ékszereit eladta; ami kicsi maradt még vagyonából, az mind zalogházban van. Itt vannak a kezében a zalogcédulák, amelyekből kitűnik, hogy még a jegygyűrűjét is kénytelen volt elhelyezni. Ezeket leteszem a ház asztalára. (Egy hang a jobboldalon: Ez aztán szociálpolitika!) A zalogházba vándoroltak, — itt vannak a vonatkozó zalog-

cédulák — 31 darab evőeszköz, egy brosstü, egy óra, egy aranygomb és egy jegygyűrű.

Ez az a szociálpolitika, amelyet az OFB követ és én a magam részéről felhívom a kormány figyelmét arra, méltóztassék ezeket az ügyeket kivizsgálni s meggyőződni arról, hogy ezek a dolgok, amelyeket velem közöltek igazak-e és akkor megfelelő módot találni arra, hogy ezek az esetek kellően megtoroltassanak. (Élénk helyeslés, éljenzés és taps.)

Az OFB-nél szinte rendszerré vált az ügyek részleges elintézése és az eljárások újból ismétlése. Ebből áll főműködésük: mindent csak részben elintézni (Ugy van! Ugy van!) és mindig újból és újból az ügyeket elővenni, a gazdátársadalmat agyonzaklatni. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.)

Azt az eljárást, amelyet az OFB számtalan esetben követ, — kimondom egészen nyíltan — egyes egyéneknek a birtok elleni gyűlölete és a birtokososztálynak mindenáron való lerontására való törekvése irányítja. (Ugy van! Ugy van! — Taps a jobboldalon és a középben.) Hogy csak egy esetet említsek jellemzésül: nagy riadalom volt, amikor arról volt szó, hogy a kormány egy indítványomra hozzájárult ahhoz, hogy a birtokelkobzás egészen töröltessék. Ekkor felmerült az OFB részéről az aggály: borzasztó, ezt nem lehet eltűnni; mi lesz, hogyha egy birtokos birtokának egy részét a földbirtokreform útján elveszti és nem fog annyi cselédet tartani, mint amennyi a törvényben ki van kötve? Akkor nem tudják majd elkobozni a birtokát.

Ilyen lappaliák miatt nem lehet fenntartani egy intézkedést, amely a hitelezők szempontjából is végtelenül káros. Szerencsére az igazságügyminiszter ur határozott kijelentésére, hogy ő osztozik e tekintetben az én véleményemben, mert ő is súlyt helyez arra, hogy az ilyen birtokelkobzások a törvényből teljesen kiküszöböltsenek, sikerült ezt a rendelkezést törölni.

Kénytelen vagyok azonban fenntartani azt az álláspontomat, hogy ez a javaslat tulajdonképpen a föld értékének devalválódására vezet (Ugy van! Ugy van!) és pedig devalválódásra vezet azokban a vármegyékben, ahol a kataszteri tiszta jövedelem nem haladja meg a 7—8 aranykoronát.

A többiről nem beszélek, de ezeknél határozottan merem állítani: az a körülmény, hogy a kataszter nem igazságos és ebben az esetben nem vetjük figyelembe, ami azután azt eredményezi, hogy pl. Szabolcsban, ahol régen a kataszteri tiszta jövedelmek nem lettek olyan magasan megállapítva, mint ahogyan azt a mai becslés szerint a föld tényleg megérdemelné — vannak 4 aranykoronás tiszta kataszteri jövedelmű birtokok, ahol dohány és elsőrangú buza terem, — ezeket a földeket el fogják venni 240 pengőért és ennek 1/3 részét kötvényben kapja az illető birtokos. A kötvény azonban azt jelenti, hogy annak tulajdonosa csak a névérték feléért tudja azt eladni. Tekintettel arra, hogy a birtokosság mégis csak pénzhez akar jutni, — nem tőkepénzes, nem teheti el a kötvényeit 10 esztendőre, amikor talán többet fog érni és megközelíti a 100%-ot — a spekulánsok fogják a kötvényeket a megszorult gazdától összevásárolni, akik semmiesetre sem fognak többet adni 45—50%-nál, de szerintem még ez is kérdéses.

A másik szempont az alacsony birtok-ármegállapításnál, amit szintén károsnak tartok, hogy a kisemberek nem fognak hosszulejárati kölcsönhöz megfelelően juthatni. Ha egyszer a törvény alacsony birtokértéket állapít meg, akkor hogyan lehet a birtok értékén felül adni kölcsönöket a kisembereknek? Tudjuk nagyon jól, hogy a nagy intézetek és az altruista intézetek is tételenként 1000 dolláron alul nem adnak kölcsönt, sőt még a Földhitelintézet sem ad 2200—2300 pengőnél kisebb kölcsönt. Most a kormány bölcs belátásból figyelembevéve, hogy amikor az ország földjének 60—70%-a a kisemberek kezén van, talán mégis megérdemlik, hogy hitelügyeik megfelelő módon kielégíthetők legyenek — talpraállította a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetét, amelynek ezidőszert én vagyok az elnöke. Ennek az intézetnek igazi altruista feladata az, hogy tekintettel a külföldi kamatlábra — mert hiszen külföldről kell pénzt hoznunk —, legminimálisabb rezsiköltségek fedezését felszámítva, minden haszontól eltekintve tovább adja azt a kölcsönt kisembereknek. Azzal, hogy a kölcsön nyújtása 300 pengőnél kezdődik, mindenki konvertálhatja eddigi uszarakölcsönét, a nagy kamatfizetéstől szabadul és amint látszik, üdvös hatása altruista irányban a kisemberek érdekében mégis van, mert azok az intézetek, amelyek eddig jelzálogkölcsönökkel foglalkoztak, máris védelmet kérnek a Kisbirtokosok Földhitelintézetével szemben. Hiszen nem tudnak megélni, (Felkiállítás jobbfelől: szegények.) ha ilyen olcsó hitelek fog a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetét nyújtani.

Én sohasem tartozom azok közé, akik a bankok ellen szónokolnak, én a nagybankok hivatását teljesen elismerem és méltányolom, de a kisbirtok irányában nem szükséges, hogy ilyen hosszulejárati hitelek nyujtsanak olyan intézetek, amelyek részvénytársaságok lévén, kötelességszerűen nagy ha-